

**GÜVENLİKLEŞTİRME: HUKUKSAL MEŞRUIYETTEN
SİYASAL MEŞRUIYETE EVRİLME ve KOPENHAG OKULU**

Öğr. Gör. Kadir ZORA*

**SECURITIZATION: EVALUTION FROM LEGAL
LEGITIMACY TO POLITICAL LEGITIMACY
COPENHAGEN SCHOOL**

ÖZET

Bu çalışmanın amacı şu sorulara cevap aramaktır: Hukuksal ve siyasal açıdan farklı şekillerde tanımlanan meşruiyet kavramı Kopenhag Okulu'nun görüşleri doğrultusunda nasıl tanımlanmaktadır? Güvenlikleştirmeye süreci meşruiyet kavramının hukuksal bir düzlemden çıkarak siyasal ve söylemsel bir alana kaymasını mı resmetmektedir? Bir sorunun güvenlikleştirilerek meşruiyet sağlanmış olması aynı zamanda haklılık anlamına mı gelmektedir? Bu soruları cevaplamak için makale Kopenhag Okulu'nun "güvenlikleştirme" kavramını kullanmaktadır. Bu yaklaşım sadece meşruiyet sağlayıcı bir işlev olmamakta, aynı zamanda politik anlamda söz ediminin siyasal sistemin devamını sağlamaya yarayan bir enstrüman olduğu savını vurgulamaya imkan sağlamaktadır.

---

* Sakarya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lojistik Programı Öğretim Görevlisi.

ANAHTAR KELİMELER: *Güvenlikleştirme, Meşruiyet, Kopenhag Okulu, Güvenlik, Söz Edimi.*

ABSTRACT

The purpose of this study is to answer these questions: How is the term legitimacy defined in different ways in terms of law and politics, in accordance with the Copenhagen School? Does the securitization process depict the shifting of “legitimacy” from the legal area to political discourse? Does making a problem legal by securitization mean legitimacy at the same time? In order to answer these questions, the article uses the term “securitization” of the Copenhagen School. This approach is not only a function that provides legitimacy but it also provides an opportunity to emphasize the assertion that, politically, speech act is an instrument which maintains the political system.

KEYWORDS: Securitization, Legitimacy, Copenhagen School, Security, Speech Act.

GİRİŞ

Meşruiyet kavramı günümüzde sosyal bilimlerde en çok tartışılan kavramlardan birisidir. Bunun asıl nedeni sosyal bilimlerdeki birçok disiplinde meşruiyet kavramına farklı anlamlar yüklenerek kavramın sınırlarının ve muhtevasının belirsizleşmesidir. Her farklı disiplin kavramı kendi birikimi ve amacı dahilinde okumaya ve çıktılar üretmeye çalıştığı için söz konusu kavramın “kimin” tarafından söylendiği, söylenirken ne kastedildiğinin şifrelerini çözebilmek adına hayati önem taşımaktadır.

Makalenin birinci bölümünde kısaca meşruiyet kavramının ana hatları hem siyasal hem de hukuksal açıdan ele alınarak irdelenmeye çalışılacaktır. İkinci bölümde Kopenhag Okulu hakkında genel bilgilere yer verilecek olup, okulun neden ve hangi söylemlerle, hangi uygun zaman diliminde bir teorik altyapı olarak karşımıza çıktığı belirginleştirilmeye çalışılacaktır. Üçüncü ve son bölümde ise güvenlikleştirme kavramı ele alınarak, söz konusu süreçte güvenlikleştirme-meşruiyet ilişkisi irdelenecek ve yeni bir teorik çerçeve sunan Kopenhag Okulu'nun meşruiyet kavramına yüklediği anlam ve

önemin hukuksal ve siyasal meşruiyet kavramları ile ne derece örtüştüğü gözler önüne serilmeye çalışılacaktır.

I. MEŞRUIYET KAVRAMININ HUKUKSAL ve SİYASAL ÇERÇEVESİ

“Meşru” kelimesi Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre hukuki bir kavram olarak “yasal” anlamına gelmektedir. Sözcük Arapça kökenli olup şe-re-a kökünden gelmektedir ve “yasaya, dine uygun olan” anlamını taşımaktadır.¹ Meşru kelimesinin Latince’de kullanılan karşılığı ise legitimus sözcüğü olup “hukuka uygun”, “yasal” anlamlarını taşımaktadır.²

Meşruiyet kavramı en genel anlamıyla bir uygun olma halini gösterir. Bu uygun olma hali bazen bir hukuk sistemine bazen ise bir etik anlayışa göre belirlenir. Bu uygunluk durumunu müteakip olarak söz konusu durumun siyasal ya da ahlakî açıdan otoritesini kabul eden çoğunluk tarafından kabul edilmiş olması meşruiyeti oluşturur. Bu durum meşruiyet kavramının hukukîlik ile karıştırılmaması gerektiğini vurgular. Daha genel ama kısa bir tanım vermek gerekirse “hukuk”, “ahlâk” ve “geçerliliği olan bir değere” dayanan kurumlar veya kurallar meşru olarak tanımlanabilir.³

Bir diğer görüş ise meşruiyet kavramının yukarıdaki genel tanımını ikiye ayırarak ele almaktadır. İlk olarak meşru kavramı kanuna uygunluğu ve yasama yürütme ve yargı organlarının gerek yasalar yapılırken ve gerekse yapılan yasaların uygulanmasında anayasaya uygunluğun taraflarca gözetilmesidir. Hukuk alanındaki diğer meşruiyet kavramı ise çıkarılan yasaların ve bu yasaların sonucu olan uygulamaların adaleti ve huzuru sağlayıcı, aynı zamanda da kamu vicdanı tarafından onaylanmış ve kabul edilmiş olmasıdır.⁴ Bu bağlamda Habermas’ın dikkat çektiği derin bir felsefî altyapıyı barındıran “olan ve

¹ http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5677fb4a816340.22456772

² <http://www.iktibasdergisi.com/siyasal-mesruiyet/#sthash.s1R7od51.dpuf>

³ ATAY, E. Ethem: “Hukukta Meşruiyet Kavramı”, Prof. Dr. Naci Kınacıoğlu’na Armağan, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:1, Sayı:2, Aralık 1997, s. 121-166.

⁴ <http://www.iktibasdergisi.com/siyasal-mesruiyet/#sthash.s1R7od51.dpuf>

olması gereken” hukuk ayrımı, meşruiyet kavramının hukuk literatürü içerisinde açıklanması açısından önemli bir yer kaplamaktadır.

Hukuksal açıdan yapılan söz konusu meşruiyet tanımları ve sınıflandırmalarına ek olarak siyaset bilimcilerin kendilerine dayanak noktası olarak seçtikleri meşruiyet tanımları ise çok daha farklı anlamları içermektedir. Weber’e göre meşruiyet kavramı inançla bağdaştırılan ve yönetme hakkını bir zümreye veya kişiye vermeye yarayan bir kabullenmedir. Farklı bir ifadeyle, bir yönetim sistemi, yönetilmek istenen kitle tarafından itaat edildiği sürece veya itaate hazır olunması halinde meşruluk payesi alır.⁵ Weber bu inanç vurgusunu farklı bir ifadesinde otorite kavramı ile ilintili olarak daha açık bir şekilde dile getirmiştir. Weber’e göre hiçbir otorite sistemi sadece maddi, duygusal ya da ideolojik olarak devamlılık sağlama imkânına sahip değildir. Otoritenin devamlılığını sağlayabilmesi için söz konusu otorite sisteminin meşruiyetine yönelik bir inanç oluşturmalı ve bu inanç sistemi devamlı bir şekilde canlı tutulmalıdır.⁶

Weber’in söz konusu meşruiyet tanımı kavramı tam olarak açıklamak yerine, kavramı daha fazla yoruma açık bir hale getirmektedir. Weber’e gelen eleştirilerin büyük kısmı kavramın akılcılık ve etik zeminine oturmaktan uzak olduğu yönünde olmuştur. Özellikle siyasi rejimin yaşam süresinin meşruiyetten kaynaklandığı ve bu meşruiyetin rejime olan inanç ile sağlanabileceği fikri konuyu sistemik bir altyapı yerine söylemsel bir düzleme oturmasına zemin hazırlamaktadır.

Weber otorite kavramı ile birlikte tanımladığı meşruiyeti üç farklı model ile sunmaktadır. Bunlardan ilki “Geleneksel” meşruiyettir. Söz konusu meşruiyet modeli daha çok geleneksel toplumlarda görülen, daha gündelik ve basit bir modeldir. Otoritenin meşruiyeti geleneğe uyma, dini motifler ve kutsallık anlayışı üzerine bina edilmiştir. Bu modelde meşruiyeti sağlayan durum kutsallık anlayışıdır. Bu kutsallığın hem yönetenler hem de yönetilenler tarafından benimsenmiş olması

---

⁵ **HEYWOOD**, Andrew (2004), *Siyaset Teorisine Giriş*, 3. Baskı, Çev. KÖSE Hızır Murat, 2012, s. 173.

⁶ **GÖNENÇ**, Levent (2001), “Meşruiyet Kavramı ve Anayasaların Meşruiyeti Problemi” *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt:50, Sayı:1, s. 134.

meşruiyetin kaynağı olarak kabul edilmektedir.⁷ İkinci model olan “Karizmatik Meşruiyet Modeli” lidere dayalı bir sistemdir. Bu modelde insanların liderin meşruiyetini sağlayan kitleler ona yasalar ya da gelenekler yerine inandıkları için meşru olma payesini verirler. Bu inanç öyle güçlüdür ki, liderin gerçekte olduğundan daha farklı olarak algılanıp kabullenilmesini sağlayabilir. Bu algılamalar genel manada liderin üstün bir kişi olduğu portresini kitlelerin düşüncelerinde çizmeye yarar. Karizmatik liderin meşruiyet sağlama durumu söz konusu lidere dayalı olup liderin iktidarı kaybetmesi ile son bulabileceği gibi akılcı-hukuki iktidar aşamasına evrilmeye de bir ön hazırlık mahiyetinde gerçekleşebilir. Genel manada ise karizmatik lider modelinde hukuksallıktan bahsetmek zor bir durumdur.⁸

Son meşruiyet modeli ise “Akılcı-Hukuki” iktidar modelidir. Bu modelde otoritenin meşruiyetin kaynağı hukuk sistemidir. Bu modelde iktidar kutsallıktan değil, hukuksallıktan meşruiyet sağlamış, başka bir deyişle otoritenin meşruiyet kavramı gökten, yere inmiştir. Böylece kişiler yerine kurumlar ön plana çıkmaya başlamış ve bürokrasi kavramı daha önemli bir hale gelmiştir.

Weber’in meşruiyet ile ilgili iddiaları özellikle konuya akılcı veya etik açıdan yaklaşan bir çok isim tarafından eleştirilmiş ya da en azından eksik bulunmuştur. Söz konusu eleştirilerden Aristo’yu referans alan çevrelere göre meşruiyet kavramı daha ahlaki bir içerikten oluşmalıdır. Aristo meşruiyeti faydacılık ve etik boyutu ile ele alıp, şahsi çıkarlardan arındırıp, tüm toplumun faydasının sağlanması şartına bağlar. Rousseau referanslı olarak karşımıza çıkan Weber eleştirilerine göre ise bir otoritenin meşru olup olmamasını “Kuvveti hakka, itaati vazifeye dönüştüremediği müddetçe en güçlü asla, devamlı efendi olacak kadar güçlü kalamaz” sözü ile açıklamaktadır. Yine Weber’den daha farklı bir bakış açısı ile meşruiyeti açıklayan önemli bir isim olan Beetham, meşruiyetin yalnızca inanç ile açıklanamayacağını, aksine bu inancın nasıl oluştuğunun incelenmesi gerektiğini ön plana çıkarmaya çalışmıştır. Beetham’a göre meşruiyeti sağlama süreci bir nevi propaganda veya halkla ilişkiler sürecidir. Gücün meşru olabilmesi için bu süreç boyunca

⁷ <http://www.muharrembalci.com/hukukdunyasi/makaleler/birikimlerIII/115.pdf>

⁸ ATAY, (1997), s. 176.

üç şart sağlanmalıdır. İlk olarak gücün yerleşik kurallara göre uygulanması esastır. İkinci olarak bu kurallar gerek yöneten gerekse yönetilenler tarafından benimsenmiş olmalıdır. Son olarak ise meşruiyetin yönetilen kitlenin açık bir şekilde rızasına dayandığı gösterilmelidir.⁹

II. GÜVENLİKLEŞTİRME KURAMI VE KOPENHAG OKULU

Kopenhag Okulu 1980'lerin sonunda COPRI (Copenhagen Peace Research Institute-Kopenhag Barış Araştırmaları Enstitüsü) çerçevesinde oluşmuş ve bünyesindeki bilim adamlarının Avrupa merkezli ama farklı teorik hafızalardan beslenerek bilim dünyasına sundukları teorik çalışmaları ile adını duyurmuş bir okuldur.

Okul üyelerinin farklı teorik kökenlerden gelmesine karşın sundukları güvenlik çalışmaları genel manada üzerinde uzlaştıkları bir sistematığı yansıtmaktadır. Okulun etkilendiği iki güçlü isimden ilki olan Barry Buzan, Neorealist ve pozitivist bir kökten beslenerek Güvenlikleştirme teorisine katkıda bulunmaktadır. Berlin Duvarı'nın yıkılması, Demir Perde'nin artık ortadan kalkması ve bu önemli değişimleri müteakip olarak özellikle Avrupa'da patlak veren Bosna Savaşı gibi olaylar Neorealistlerin hâkim olduğu güvenlik anlayışının sorgulanması gerekliliğini öne çıkarmıştır. Özellikle Avrupa'nın yanı başında yaşanan Bosna Savaşı geleneksel güvenlik anlayışlarını adeta hazırlıksız yakalamıştır.

1980 sonrası geleneksel güvenlik anlayışlarına olan güvenin azalması ve ters orantılı olarak eleştirilerin artması sonucunda "güvenlik" kavramı geçmişte olduğundan daha küçük parçalara ayrılarak tartışılmaya başlanmıştır. Realizmden Neorealizme geçişte güncellenen, yeni anlamlar ve misyonlar yüklenen aktör ve politika anlayışları (Low-High Politics) sonucunda "detaylandırılan" uluslararası siyaset anlayışı doğal olarak "güvenlik" alanında da yeni tanımlamalara ve detaylandırmalara kapı aralamıştır. Bu durum, ulusal ve uluslararası düzeyde aktörlerin nitelik ve niceliklerinde zorunlu değişikliklere gidilmesini zorunlu kılmış ve bunun sonucunda güvenlik çalışmaları çok yönlü olarak ele alınmaya başlamıştır. Bu dönemde temelleri atılmaya başlayan Kopenhag Okulu,

---

⁹ **HEYWOOD**, (2012), s.173, 174.

ilk çalışmalarında geleneksel güvenlik anlayışını sorgulamaya çalışmıştır. Bu durumu en iyi özetleyen satırlar Wæver'a ait olarak şu şekilde özetlenmiştir: Kopenhag Okulu klasik ve güce dayalı, devlet merkezli güvenlik anlayışının ötesinde, devlet dışı aktörleri de içine alacak bir güvenlik anlayışı ile güvenlik kavramının geleneksel sınırları dışına çıkmaması gerektiğini savunan, tutucu bir güvenlik anlayışına ek ve üçüncü bir yol olarak doğmuştur.¹⁰

Uluslararası ilişkiler alanında güvenlik genellikle devlet politikalarıyla ifade bulur. Güvenlik devletin kalıcılığına yönelik tehdit ya da tehditlerin varlığıyla ilgilidir. Bu tehditler iç ve dış tehdit olarak tanımlanır. Dolayısıyla devlet temelli güvenlik anlayışı, kendisine yönelik tehdidi ortadan kaldırabilmek için başta kuvvet kullanımı olmak üzere her türlü önlemi meşru görmektedir. Bu bağlamda sosyal güvenliğin aksine uluslararası güvenlik geleneksel güç politikalarıyla ilişkilidir. Devlete yönelik askeri tehdit doğrudan devletin varlığına yönelirken, politik alanda devletin egemenliğine yöneliktir. Ekonomik alanda ise tehditler daha belirsizdir.¹¹ Bu durum “Uluslararası ilişkilerin anarşik doğası gereği beka ile ilgili kaygılar güvenlikle meşguliyeti doğurur. Bir devletin kendini güvende hissetmesi ya diğerlerini kendine saldırmaktan caydırabilmesi ya da saldırıya uğraması halinde (...) kendisini başarıyla savunabilmesini gerektirmektedir” şeklinde tanımlanmaktadır. Bu nedenle güvenlik politikaları alana göre çeşitlenmektedir. Kopenhag Okulu'nun en belirgin yönü “güvenlik” kavramını daha geniş ve sosyal bir tabana yaymasıdır.

Barry Buzan Güvenlikleştirme teorisinin temellerini ve tarihi köklerini güçlendirirken, Arnold Wolfers'a atıfta bulunarak, onun çalışmalarını hem kapsam yönünden, hem de kavramsal yaklaşımın başarılı bir örneği olmasından dolayı över. Bu bağlamda Wolfers'ın konu edindiği objektif ve sübjektif güvenlik kavramlarını Buzan'ın teorik çalışmalarının temellerinde görmek mümkündür.

Kopenhag Okulu ve Barry Buzan'a göre nükleer gücün korkutucu boyuta ulaşması, İskandinav ülkelerinin güvenlik toplumuna evrilme

¹⁰ **BUZAN** , B., **WAEVER**, O., & de **WILDE**, J. (1998). “Security: A New Framework for Analysis” Colorado, USA: Lynne RiennerPublishers. s. 8.

¹¹ **BUZAN**, **WAEVER**, **DE WILDE** (1998), s. 21-24.

süreçleri ve Fransa ile Almanya'nın Roma Anlaşması ile yakın müttefiklere dönüşme gibi durumlar “olgun anarşi” kavramını ortaya çıkarmıştır.¹² Bu durum güvenlik çalışmalarında, Wæver'in deyimiyle, “üçüncü yol” iddialarının gelişmesine neden olan en önemli etkenlerden birisi olmuştur. Özellikle Neorealist çevrelerin etkisi ile Avrupa güvenlik gündeminde değişimler meydana gelmiştir. Bu durum güvenliğin kavramsal çerçevesinin özellikle Avrupa güvenlik sorunları üzerinden yeniden belirlenmesine neden olmuş ve bir bakıma Kopenhag Okulu güvenlik anlayışının Avrupa merkezli olarak yükselmesini sağlamıştır.

Kopenhag Okulu'nun güvenlik çalışmaları üç temel nokta üzerinden yükselmektedir. Bunlardan ilki güvenliğin alanını belli kıstas ve sınırlara göre daraltmaya yarayan (aynı zamanda toplamda bize daha geniş bir güvenlik alanı sunan) “sektörler” olarak karşımıza çıkar. İkinci olarak ise bölgesel güvenlik kompleksleri ve son olarak ise güvenlikleştirmedir.

III. GÜVENLİKLEŞTİRME SÜRECİ

Güvenlikleştirme kavramı Okul'un güvenlik alanına getirdiği özgün bir bakış açısını resmetmektedir. Söz konusu kavramı açıklarken referans aldığı nokta ise söz edimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Kopenhag Okulu güvenlikleştirme sürecini açıklarken en büyük referans noktası olarak dil felsefesindeki söz edimi teorisini göstermektedir. Bu bağlamda okulun Güvenlikleştirme sürecini tanımlarken en çok başvurduğu isimler olan Austin ve Derrida söz edimlerinin bir gerçeklik oluşturduğu düşüncesinde birleşirken, konuşma eyleminin söz edimi kuramında öncelikli olması konusunda ayrışma yaşamışlardır. Derrida Austin'in aksine, yazıyı ön plana çıkartmış ve söz edimleri kuramında yazının önceliğine ek olarak “metnin dışında birşey yoktur” tezini savunmuş ve “metnin anlamı sadece cümlenin içindedir, üzerinde ve ötesinde aranmamalıdır” savını ön plana çıkarmıştır.¹³

---

¹² **BAYLIS**, J. (2008). “Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı” Uluslararası İlişkiler Dergisi, Cilt:5, Sayı:18, s. 78.

¹³ **AÇIKMEŞE**, Sinem Akgül (2011), “ Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni-Klasik Gerçeklikte Güvenlik Tehditleri”, Uluslararası İlişkiler Dergisi, Cilt:8, Sayı:30, 2011, s. 60.

Kopenhag Okulu teorisyenlerine göre güvenlikleştirme, “bir siyasi toplulukta bir şeyin ya da bir konunun değerli olarak kabul edilen bir referans öznenin (valued referent object) varlığına yönelik bir tehdit olarak kabul edilecek şekilde kurgulanması ve bu tehdide karşı acil ve olağandışı önlemler alınması çağrısında bulunmayı sağlayan kurgulanmış başarılı bir söz edimi ve buna bağlı olarak kazanılan bir meşruiyet sürecidir.”¹⁴

Güvenlikleştirme süreci üçlü bir sütunun üzerinde yükselmektedir. Bu sütunlardan ilki “varlığına yönelik bir tehdit altında” bulunan referans nesnesi (referent object) olarak adlandırılmaktadır. Ulus devlet anlayışının hâkim olduğu devletlerden oluşan mevcut uluslararası sistemde geleneksel anlamda bu referans nesnesi “devlet” olmaktadır. Buna karşın, güvenlikleştirme sadece devlet elitleri tarafından değil, siyasi bir grubu yönlendirme gücüne sahip diğer aktörler tarafından da gerçekleştirilebileceği için, referans nesnelere de çeşitlilik gösterebilmektedirler. İkinci sütun olan güvenlikleştirici aktörler (securitizing actors) devlet elitleri, asker, sivil toplum ya da kanaat önderleri olabilmektedir. Bu bağlamda, bu aktörlerde bulunması gereken asıl işlev, bir konuyu güvenliklestirebilmek adına “güvenlik söylemine” başvurabilme (security speech act) ve bu söylemini siyasi bir kitleye kabul ettirerek meşruiyet sağlayabilme işlevidir. Bu noktada Schmitt tarafından tanımlanan egemenlik kavramı ile güvenlikleştirici aktör tanımı arasında ki benzerlik dikkat çekicidir. Schmitt’in egemenlik tanımına göre egemenlik, hakimiyet ya da baskı gücüne sahip olmak değil, karar verme tekeline sahip olmaktır. Bu tekeli elinde bulundurabilmek bir meşruiyet süreci gerektirir. “Egemen, istisnalara karar verendir.” Kopenhag Okulu’nun güvenlikleştirme anlayışı ile paralel olarak Schmitt’e göre egemen, mevcut politik duruma yönü çevrilmiş bir güvenlik tehdidinin hangi zamanda olağanüstü bir aciliyet halini almasına ve bu mevcut politik durumun korunması için “politika sınırlarının dışına çıkılmasına” karar veren otoritedir.¹⁵

¹⁴ BUZAN, B., & WÆVER, O. (2003). “Regions and Powers: The Structure of International Security”, Cambridge University Press, s. 491.

¹⁵ AÇIKMEŞE, (2011), s. 62.

Güvenlikleştirme süreci ilk bakışta algılananın aksine, güvenlikleştirici aktör tarafından oluşturulan ve kabul ettirilen sübjektif ve sadece inandırılmışlığa dayanan bir meşruiyet sağlama süreci değildir. Kopenhag Okulu bunu reddederek, güvenlikleştirme sürecinin karşılıklı etkileşime dayandığını ve süjeler arasında geçtiğini iddia eder. Bu bağlamda Wæver'a göre, Güvenliği analiz çevreler Kopenhag Okulu iddialarını objektiflikten ziyade sübjektifliğe doğru evrilen iddialar olarak anlamaya meyillidirler. Bu durum doğru bir anlama süreci değildir. Bir sorunun güvenlikleştirilmesine sadece bireysel algılamalar ile karar vermek olanaksızdır. Güvenlikleştirme süjeler arasında gerçekleşen siyasi bir süreç olarak karşımıza çıkar.¹⁶ Görüldüğü üzere, egemen ve güvenlikleştirici aktör konusunda birbirine yakınlaşan Schmitt ve Kopenhag Okulu, sürecin devamı noktasında birbirinden ayrılmaktadır. Bu yol ayrımını en belirgin hale getiren yol ayrımı tabelası, güvenlik kavramı içerisinde bulunan nesne ve öznelerin etkileşimini savunan Kopenhag Okulu'nun güvenlikleştirme sürecinin içerisinde politik kitlelerden bir meşruiyet beklemesi ve onları sürece dâhil etmesidir.

“Hangi Güvenlikleştirici aktör ve hangi referans nesne?” sorusuna en iyi cevabı verebilmek için ise kolaylaştırıcı koşulların (facilitating conditions) neler olduğunun iyi bir şekilde irdelenmesi ve bu koşulların aktör ve referans nesnelerin belirlenmesinde ciddi bir etkiye sahip olduğunun bilinmesi gerekmektedir. Son sütun olan işlevsel aktörler (functional actors) çoğunlukla güvenlikleştirici aktörler tarafından tetiklenen, onların belirlediği misyonlar dahilinde güvenlikleştirme sürecine katılan aktörlerdir. Bu nedenle, güvenlikleştirici aktörler gibi referans nesneyi “seçen” veya referans nesnenin güvenlikleştirilmesine mukabil olarak, olağan dışı güvenlik tedbirlerini “talep” eden aktörler olamazlar. İşlevsel aktörlerin sürece dahil, politik alandan güvenlik alanına evrilme sürecinde politik bir konunun varlığına yönelik tehdidin tanımlanması ile olur.¹⁷

---

¹⁶ AÇIKMEŞE, (2011), s. 63.

¹⁷ BALCI, A., & KARDAŞ, T. (2012). “The Changing Dynamics of Turkey's Relations with Israel: An Analysis of 'Securitization’”, *Insight Turkey*, Sayı 14, s. 99-120.

Kısaca betimlemek gerekirse Kopenhag Okulu'na göre güvenlikleştirme özne, nesne ve süreç bağıntısı içeren söylemsel ve politik bir süreçtir.¹⁸ *Kopenhag Okulu'na göre, güvenliğe yönelik tehditler öznelerin bilgisi dışında var olamazlar ve güvenlik sorunları ancak biz 'bildiğimiz' ya da 'istediğimiz' takdirde ortaya çıkabilirler. Bu noktada özneler arası iletişim son derece önemlidir ve bu iletişim ancak 'söylem' düzeyinde etkin olarak yapılandırılabilir.*¹⁹

Wæver, güvenlikleştirme teorisini Austin ve Derrida'nın düşüncelerinin üzerine bina ederek, okula kendine has bir söz edimi yaklaşımı kazandırmıştır. Güvenlikleştirme teorisi genel anlamda dil felsefesi yaklaşımlarını kullanan bir söz edimi teorisine dayanmaktadır, fakat siyaset teorisi ile sosyal inşacılık anlayışlarını kullanarak kendine has özellikleri bulunan bir söz edimi bakış açısı getirmiştir. Sinem A. Açıkmeşe'ye göre: "Kopenhag Okulu, sorunların siyasal söz edimi olarak ve söyleme dayalı sosyal inşa yoluyla güvenlikleştirilerek, açık bir tehdide dönüştüğünü ifade etmektedir."²⁰ Bu bağlamda, Açıkmeşe'nin güvenlikleştirme ile ilgili olarak dikkat çektiği iki karakteristik "makro" nokta karşımıza çıkmaktadır. Bu noktalardan birincisi güvenlikleştirmenin söz edimi kuramları ile siyaset teorisinin bir harmanı olduğu, ikincisi ise, epistemolojik olarak söylem analizinden faydalanılan, edimsellik içeren bir sosyal inşa süreci olduğudur.

Bu bağlamda güvenlikleştirme, bir sorunun politik boyutun ötesine geçmesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Çünkü politikleştirilmiş bir konu ne kadar önemli olursa olsun, politika sınırları içerisinde irdelenebilmektedir. Bu nedenle söz konusu soruna yönelik çözüm önerileri, hükümet kararları gibi enstrümanlar sorunun politik sınırlar içerisinde çözülmesine yöneliktir ve bir nevi kamu politikasıdır. Güvenlikleştirilmiş sorunlar ise politik yüklerden arındırılmış, zaman

¹⁸ SANDIKLI, A. (2012). "Güvenlik Yaklaşımlarında Değişim ve Dönüşüm", Teoriler Işığında Güvenlik, Savaş, Barış ve Çatışma Çözümleri. Bilgesam Yayınları, s. 49.

¹⁹ TÜYSÜZOĞLU, G. (2013). "Sosyal Konstrüktivizm ve Kopenhag Okulu Bağlamında Lübnan'daki Siyasal Yapının Değerlendirilmesi", Uluslararası Hukuk ve Politika, Cilt:9, Sayı:35, s. 125.

²⁰ AÇIKMEŞE, (2011), s. 60.

mefhumu daraltılmış ve hayati bir aciliyet gerektiren dar bir süreç içerisinde ele alınması gereken ve politik alan dışına taşınıp, yaşamsal tehdit haline getirilerek normal politik işleyişin sınırlarının dışına çıkarılmış fakat buna rağmen “*haklılaştırılmış*” başka bir deyişle “*meşrulaştırılmış*” özel sorunlardır.

Bir sorunun başarılı bir şekilde güvenlikleştirilmiş olması o sorunu güvenlikleştiren aktörlerin gerçekte haklı olmaları anlamına gelmemektedir. Nitekim güvenlikleştirme sürecinde önemli olan kavramların gerçekte ne anlama geldikleri değil, güvenlikleştirici aktörün alımlayıcı kitleye kavramları ne amaçla kabul ettirdiği ve amacı ile alımlayıcı kitlenin algısının ne kadar tutarlı olduğudur. Bu yaklaşıma göre bir kavramın anlamı o kavramın ne amaçla kullanıldığında yatmaktadır. Güvenlikleştirme bir bakıma normal siyasetin özellikle söylem ve metinler yoluyla tekrar “dizayn” edilerek bazı meselelerin hayati ve en öncelikli konuma yükseltilmesi durumudur. Bu kritik eşik aşılabildiği takdirde mesele siyasetin normal sınırlarının dışına taşırılmış ve normal siyasetin kurum ve aktörleri ile çözülemeyeceği algısı bir “*varoluşsal tehdit*” olarak alımlayıcı kitle tarafından kabul edilmiş olur.²¹ “*Güvenlikleştirmenin bütünleştirici ve meşrulaştırıcı doğası hükümetler, siyasal iktidarlar ve topluma yön vermek isteyen elitlere kolaylık sağlamaktadır. Medya, eğitim, siyasal partiler, sivil toplum kuruluşları, ideolojiler, doktrinler ve din gibi iletişimsel yönü ağır basan ve kapsayıcı bir etkinliğe sahip araçlar/hususlar da topluma yön vermek isteyen aktörler tarafından birer güvenlikleştirme aracı olarak kullanılmaktadır.*”²²

Güvenlikleştirme süreci kavramların anlamının ötesinde, o kavramlara yüklenen ya da o kavramların kullanımı vasıtası ile alımlayıcı kitle üzerinde oluşabilecek yeni anlamların “ki bu anlamlar güvenlikleştirici aktörler tarafından önceden oluşturulmuştur”, ortaya konulan tehdidin nesnel varlığından ziyade alımlayıcı kitle üzerindeki bütünsel algının oluşma sürecidir. Belli bir topluluğun varlığa yönelik tehdit olarak algıladığı bir durum, bir başka topluluk için varoluşsal bir tehdit olmadığı gibi, belki de tehdit olarak bile algılanmayabilir. Bu

---

²¹ **BUZAN, WÆVER, DE WILDE**, (1998), s. 25.

²² **TÜYSÜZOĞLU**, (2013), s. 125-126.

bağlamda önemli olan nokta, “tehdit” olan konunun dizayn edilmesi ve alımlayıcı kitleye sunulması sürecidir. Wæver’a göre bir olgu, sadece politik bir toplulukta söz sahibi bir aktör tarafından güvenlik meselesi olarak tanımlandığında güvenlik alanına dâhil edilmektedir. Böylece konuya politik sınırları aşacak bir önem ve ivedilik sağlanabilmekte; politik sürecin dışında yöntemler kullanılmasını kimi zaman yasal kimi zaman ise algısal bir meşruluk zeminine oturtmaktadır. Bir örnek vermek gerekirse *“11 Eylül saldırıları bir suçtan ziyade güvenlik konusu haline getirilmiş; Bush yönetimi, El-Kaide’ye uygulanacak yasal veya politik bir davranıştan ziyade askeri bir saldırının gerekliliğini öne sürmüştür. Bu güvenikleştirme örneğinde görüldüğü gibi başta Bush olmak üzere Amerikan karar alıcılarının söylemleri, Amerikan askeri müdahalesinin gerekli hale getirilmesinde ve kamuoyu desteğinin alınmasında meşrulaştırıcı bir rol oynamış ve olağanüstü tedbirler uygulamaya konulmuştur”*²³

SONUÇ

Güvenikleştirme süreci mevcut otoritenin hukuksal meşruiyet düzleminde ele alınan bir konuyu önce politik alana, sonrasında ise güvenlik alanına taşıyarak olağanüstü önlemler almasına imkan veren ve kitleler tarafından, kimi zaman hukuk sınırlarının dışına çıktığı bu önlemlerin “meşru” ya da “haklı” görülmesi durumu olarak tanımlanabilir. Siyasal açıdan meşruiyet kavramı, mevcut siyasal sistemin haklı olması durumunun kitleler tarafından tescil edilmesidir. Meşruiyetin hukuksal ya da kitleler tarafından kabul edilmiş anayasal bir sistem üzerinde yükselmesi içinde bulunduğu siyasal sistemin hem sürdürülebilirlik hem de istikrarı açısından çok önemli olsa da, kimi durumlarda bu kadar nesnel sacayakları üzerine oturamamaktadır. Bu noktadan hareketle, meşruiyet kavramı kimi zaman siyasetin ya da uluslararası ilişkilerin doğal akışından ziyade siyasi elitlerin veya diğer güç sahiplerinin çıkarları dâhilinde suni ve kasten türetilmiş olabilir.

Güvenikleştirme süreci her ne kadar Kopenhag Okulu’nun iddiaları doğrultusunda karşılıklı ilişki ve sürdürülebilirlik esasına dayalı objektif süreçler olarak açıklansa dahi, söz edimi ve söyleme dayalı olan

²³ SANDIKLI, (2012). s. 52-53.

ve meşruiyet ihtiyacı duyulan, özellikle siyasi elitlerin tercihi ile çıkarılan krizlerde sınırlı süreli bir meşruiyet şansı tanımaktadır. Bu tip kriz durumlarında uygulanan güvenlikleştirme süreci daha sübjektif ve siyasi hesaplaşmalara açık olduğundan dolayı, alınacak önlemlerde hukuksal, etik ve siyasal düzlemden uzaklaşmakta, daha sert, hukuki anlamda daha dayanaksız uygulamaları beraberinde getirmektedir. Böyle bir durumda Rousseau'ya göre siyasi elit ya da güç sahibi iktidar sürekliliğini kısa vadede garantiye almak yada sağlamak adına korku, tehdit ve şiddete başvurmak durumundadır. Fakat bu tarz bir refleks siyasi iktidara uzun süreli bir meşruiyet sağlayamayacaktır. Güvenlikleştirme süreci bu kısıtlı süreç içerisinde söz konusu otoriteye sorgulanma ve hesap verilebilirlik yüklerinden arındırılmış bir hareket alanı sağlamaktadır. Söz konusu durum uzun süreli olamayacağı için bir meşruiyet krizinin yaşanmaması adına konunun gereken zaman diliminde güvenlik dışına çıkartılması gerekmektedir. Böylece konu ile ilgili olarak yaşanması muhtemel meşruiyet sorununun farklı konularda veya gelecekteki güvenlikleştirme ihtiyacı duyulacak sorunlar özelinde meşruiyet krizine sebebiyet vermemesi sağlanmalıdır. Güvenleştirilmiş bir sorunun başarılı bir şekilde güvenlik alanının dışına taşınmaması durumunda bir domino etkisi ile siyasal sistemi tehlikeye atacak derecede büyük bir güvensizliğin ve itaatsizliğin oluşmasına neden olabilir.

KAYNAKLAR

AÇIKMEŞE, Sinem. A. "Algı mı, Söylem mi? Kopenhag Okulu ve Yeni-Klasik Gerçeklikte Güvenlik Tehditleri", Uluslararası İlişkiler, Cilt:8 Sayı:30, 2011, s. 43-73.

ATAY, E. Ethem. "Hukukta Meşruiyet Kavramı", Prof. Dr. Naci Kınacıoğlu'na Armağan, Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:1, Sayı:2, Aralık 1997, s. 121-166.

AYDIN, Mustafa. Uluslararası İlişkilerde Çatışmadan Güvenliğe . İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları. 1. Baskı, 2012, s. 516.

BALCI, Ali, & KARDAŞ, Tuncay. "The Changing Dynamics of Turkey's Relations with Israel: An Analysis of 'Securitization'", Insight Turkey, 14, 2012, s. 99-120.

BAYLIS, J. "Uluslararası İlişkilerde Güvenlik Kavramı." Uluslararası İlişkiler Dergisi, Cilt: 5, Sayı:18, 2008, s. 69-85.

BİRDİŞLİ, F. "Eleştirel Güvenlik Çalışmaları Kapsamında Frankfurt Okulu ve Soğuk Savaş Sonrası Güvenlik Sorunlarına Eleştirel Bir Yaklaşım: Galler Ekolü", *Güvenlik Stratejileri*, Cilt:10, Sayı: 20, 2014, s. 229-256.

BUZAN, Barry, WÆVER, Ole, & DE WILDE, Jaap. *Security: A New Framework for Analysis*. Colorado, USA: Lynne Rienner Publishers, 1998.

BUZAN, Barry. "Askeri Güvenliğin Değişen Gündemi." *Uluslararası İlişkiler*, Cilt:5, Sayı:18, 2008, s. 107-123.

BUZAN, Barry. *People, States and Fear: An Agenda for International Security Studies in the Post-Cold War Era*, ECPR Classics Series, 2nd Ed, 2008.

BUZAN, Barry & WÆVER, Ole. *Regions and Powers: The Structure of International Security*. Cambridge University Press, 2003.

ÇİÇEKÇİ, Ceyhan. *Uluslararası Güvenlik Çalışmaları: Uluslararası İlişkilerde Eleştirel Güvenlik Kuramları*. İstanbul: Kriter.

ÇOMAK, Hasret & SANCAKTAR, C. "21'inci Yüzyılda Uluslararası Örgütlerin Güvenlik Yaklaşımları", *21. Yüzyılda Yeni Güvenlik Anlayışları ve Yaklaşımları*, Kocaeli, 2011, s. 1-41.

GÖNENÇ, Leven. "Meşruyet Kavramı ve Anayasaların Meşruyeti Problemi" *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt: 50, Sayı:1, 2001, s. 134.

HETTNE, B. "Teori ve Pratikte Güvenliğin Bölgeselleşmesi" *Uluslararası İlişkiler*, Cilt:5, Sayı:18, 2008, s. 87-106.

HEYWOOD, Andrew. *Siyaset Teorisine Giriş*, 3. Baskı, Çev. KÖSE Hızır Murat, 2012, 2004, s. 173.

HYPERLINK

"http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5677fb4a816340.22456772"

http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5677fb4a816340.22456772

<http://www.iktibasdergisi.com/siyasal-mesruyet/#sthash.s1R7od5l.dpuf>

<http://www.muhammedbalci.com/hukukdunyasi/makaleler/birikimlerIII/115.pdf>

MESJASZ, K. "Ekonomik Güvenlik", Uluslararası İlişkiler, Cilt:5, Sayı:18, 2008, s. 125-150.

MİŞ, Nebi. "Güvenikleştirme Teorisi ve Siyasal Olanın Güvenikleştirilmesi" Akademik İncelemeler Dergisi ,Cilt:6, Sayı:2, 2011, s. 345-381.

SANDIKLI, Atilla. "Güvenlik Yaklaşımlarında Değişim ve Dönüşüm", Teoriler Işığında Güvenlik, Savaş, Barış ve Çatışma Çözümleri. Bilgesam Yayınları, 2012.

TÜYSÜZOĞLU, Göktürk. "Sosyal Konstruktivizm ve Kopenhag Okulu Bağlamında Lübnan'daki Siyasal Yapının Değerlendirilmesi", Uluslararası Hukuk ve Politika, Cilt: 9, Sayı:35, 2013, s. 115-143.

WÆVER, Ole. "The Changing Agenda of Social Security", Global and Environmental Challenges, 2008, s. 581-594.

WÆVER, Ole. "Toplumsal Güvenliğin Değişen Gündemi", Uluslararası İlişkiler, Cilt:5 Sayı:18, 2008, s. 151-178.

WÆVER, Ole. Politics, Security, Theory, 2011, <http://sdi.sagepub.com/content/42/4-5/465.short>.